

Нова модель корпоративного управління держпідприємствами передбачає стратегічне планування, призначення незалежних членів наглядових рад та розробку системи заохочення для наглядових рад і правління. Компетентна і добре мотивована наглядова рада є одним із ключових факторів у забезпеченні результативного функціонування компанії. Це підтверджено досвідом багатьох державних підприємств у інших країнах. Наглядова рада виконує такі важливі функції, як визначення напрямків стратегічного розвитку, контроль та оцінка роботи керівників, надання інформації акціонерам, контроль за фінансовою діяльністю підприємства тощо. Важливим елементом роботи наглядових рад має бути формування комітетів із питань аудиту. Створення таких комітетів буде обов'язковим для всіх великих держпідприємств.

Підсумовуючи наведене, слід зазначити, що загальна позитивна оцінка запропонованої концепції механізму управління об'єктами державної власності не позбавлена і певних недоліків, до яких слід віднести недостатній рівень методологічного забезпечення визначення критеріїв відбору комерційних підприємств, що не підлягають приватизації, в контексті ефективного виконання певних соціальних функцій у поєднанні з комерційними цілями державних підприємств. Автори Стратегії реформи механізму управління об'єктами державної власності, нажалі ґрунтуються лише на оцінці підприємства як майнового комплексу (вартісний підхід). Проте по за увагою, залишають низку методів аналізу та прогнозу розвитку виробничих систем, які дають можливість визначення оптимальної соціальної функції для конкретного державного підприємства.

*Ірина РАДІОНОВА**

ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ЗАГРОЗ ПУБЛІЧНОГО СЕКТОРА: ПРОБЛЕМА РЕЛЕВАНТНОСТІ

Актуальність оцінювання загроз публічного сектора національної економіки впливає з виключно важливої ролі цього сектора у формуванні та зміцненні економічних засад державності. Можливі різні варіанти такого оцінювання з застосуванням випробуваного щодо інших сфер і секторів інструментарію. Однак, оцінювання, на наш погляд, може вважатись адекватним, якщо запропонований алгоритм узгоджуватиметься з критерієм релевантності. Релевантний, або такий, що відповідає змісту оцінюваного об'єкта, алгоритм, має спиратись на обґрунтоване уявлення про те, що таке публічний сектор як сегмент національної економіки.

З огляду на окреслений критерій релевантності оцінювання та необхідність віддзеркалення загроз, які виникають саме в економічній сфері (економічних загроз), ми виходитимемо з таких припущень.

По-перше, публічний сектор є сегментом національної економіки, що охоплює три підсектори: 1) центральної, 2) місцевої влади та 3) публічних (фінансових і нефінансових) корпорацій [1].

По-друге, публічний сектор є осередком створення доцільного переліку суспільних благ (публічних сервісів), який (перелік) може змінюватись згідно умов, у яких функціонує суспільство. Відповідно, відбувається й перманентний перерозподіл активів (ресурсів) між публічним сектором та іншою частиною національної економіки.

* **РАДІОНОВА Ірина Федорівна** — д.е.н., професор кафедри національної економіки та публічного управління, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ, Україна, irina.radionova@gmail.com

По-третє, інструментарій оцінювання повинен охоплювати такі показники й індикатори для кожного з підсекторів, які б були відповідними змісту завдань, виконуваних кожним підсектором.

По-четверте, економічні загрози публічного сектору є проявом порушення внутрішньої стабільності (рівноваги) його підсекторів і взаємозв'язків між ними. Відтак, обрані показники оцінювання підсекторів мають віддзеркалювати природу, зміст та умови їх стабільності (рівноваги).

На наш погляд, достатня якість оцінювання загроз публічного сектору може бути досягнута з використанням інтегрального індексу (I_{PS}), що визначається у такий спосіб:

$$I_{PS} = \sum_{i=1}^3 k_i I_i. \text{ При цьому, субіндекси } (I_i) \text{ мали б визначатися так: } I_i = \sum_{j=1}^n k_j y_j, \text{ де } k_i$$

— вагові коефіцієнти внеску кожного з трьох підсекторів у безпеку (небезпеку) публічного сектору, I_i — субіндекси безпеки кожного з трьох секторів, k_j — вагові коефіцієнти внеску окремих змінних у формуванні безпеки (небезпеки) окремих секторів, y_i — нормовані фактичні показники для оцінювання загроз кожного з підсекторів публічного сектору.

Найбільшою теоретичною й, одночасно, прикладною управлінською проблемою при застосування запропонованого алгоритму стає обґрунтування переліку показників для оцінювання загроз окремих підсекторів. За критерієм релевантності ці показники мають відповідати ролі кожного з підсекторів у створенні публічних сервісів. Логіку такого обґрунтування репрезентовано на рис. 1.

Сектор центральної влади	Сектор місцевої влади	Сектор публічних корпорацій
Безпека життя Соціальна справедливість Цілісність економіки	Освіта Медицина Культура	Загальна виробнича (комунікації) та фінансова інфраструктура

Рис. 1. Розподіл публічних сервісів за підсекторами публічного сектору
(створено автором самостійно)

На рис. 1 подано розподіл функцій зі створення публічних сервісів між підсекторами для визначення відповідних показників, які, після нормування у вигляді значень y_i , можуть бути використані у формулах субіндексів.

Для відбору показників з метою релевантного оцінювання безпеки сектору центральної та місцевої влади можна скористатись методиками міжнародних рейтингів і вітчизняною методикою оцінювання економічної безпеки. Натомість, щодо сектору публічних корпорацій, або сектору публічних акціонерних товариств (ПАТ) такі можливості більш обмежені. Особливо очевидно ця обмеженість є в Україні. Останнє пояснюється такими обставинами.

По-перше, в українському законодавстві [2] та в практиці публічного управління недостатньо очевидно окреслені об'єктивні функції публічних акціонерних товариств. Основна дискусія ведеться з приводу формальних відмінностей ПАТ і приватних акціонерних товариств (ПрАТ), а саме: особливостей лістингу, включення в біржові реєстри, частки акцій у вільному обігу тощо.

По-друге, застосовувані на практиці способи оцінювання ефективності державної власності (а досвід інших країн засвідчує, що публічні корпорації саме і є інструментом забезпечення вищої ефективності державної власності [3]) не містять тих особливих показників, які б віддзеркалювали функції ПАТ, наприклад, у формуванні та функціонуванні загальної інфраструктури економіки. Натомість, передбачається оцінка за показниками, що можуть бути застосовані й до всіх інших підприємств, а саме: загальна ва-

ртість активів, знос основних засобів, дебіторська/кредиторська заборгованість, чистий дохід від реалізації продукції, валовий прибуток, чистий фінансовий результат тощо [4].

Література

1. Public sector classification guide — Office for National Statistics. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.ons.gov.uk/.../uksectoraccounts/.../publicsectorc...>
2. Верховна Рада України. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України — Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/289-19>.
3. OECD. Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises [Електронний ресурс] / OECD — Режим доступу до ресурсу: <http://www.oecd.org/corporate/guidelines-corporate-governance-SOEs.htm>.
4. Про затвердження Методичних рекомендацій застосування критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності» [Електронний ресурс] / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України — Режим доступу до ресурсу: http://meold.kmu.gov.ua/minec/control/uk/publish/printable_article?art_id=199988.

*Олександр ТИЩЕНКО**

РЕГІОНАЛЬНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ЗАГРОЗ НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Події, пов'язані з анексією Криму та військовим конфліктом на Донбасі, призвели не тільки до колосальних втрат економічного потенціалу України та від'ємної динаміки макроекономічних показників розвитку, зниження конкурентоспроможності економіки на світовому ринку та її привабливості для іноземних інвесторів, падіння доходів і життєвого рівня населення, а й зумовили суттєві зміни у параметрах соціально-економічного розвитку регіональних господарських комплексів, а також зміну регіональної структури національного господарства.

Цілком закономірно, що найуразливішою виявилась економіка регіонів, де безпосередньо відбуваються військові дії. Їх прямим наслідком стало значне погіршення усіх параметрів розвитку даних територій. Так, якщо у 2013 р. сукупна частка валового регіонального продукту Донецької та Луганської областей у загальному підсумку по країні складала 14,4 %, у 2014 р. — 9,6 %, то у 2016 р. — лише 7,1 % [2, с. 18]. Про значні втрати потенціалу та катастрофічні наслідки для економіки регіонів, які опинились у зоні конфлікту, наочно свідчать дані, наведені у табл. 1.

* **ТИЩЕНКО Олександр Петрович** — д.е.н., професор кафедри національної економіки та публічного управління, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ, Україна, talp@meta.ua